

ukrepov, torej ukrepov na gospodarstvu, ki zmanjšujejo tveganje vnosa povzročiteljev bolezni ter njihovega širjenja v reji.

Biovarnostni ukrepi:

- nabava le zdravih živali negativnih na protitelesa CAE oz. MV iz zdravih rej, prostih protiteles proti CAE in MV
- preprečevanje posrednih in neposrednih stikov med okuženimi in zdravimi živalmi (karantena, različne zapore); vse nove živali, ki pridejo v čredo je treba v karanteni preizkušati (najmanj 30 dni) pred uvedbo z drugimi serološko negativnimi živalmi;
- takojšnje odstavljanje mladičev pri okuženih materah in napajanje s kolostrumom zdravih koz
- večanjem odpornosti živali (dobra higienska praksa in optimirani krmni obroki);
- skrb za hlevsko higieno;
- občasna dezinfekcija;
- namestiti razkuževalno bariero pred vstopom v hlev;
- ločena obleka za okužen in zdrav hlev;
- ločena oprema in ustrezno čiščenje po uporabi, tetovirne klešče ožgati s plamenom.

Pomen statusa za rejca

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin podeli status reje proste lentivirusov CAE/MV ko trop zagotavlja ustreznost predpisanih pogojev. Zdravstveno varstvo v čredi je osnova za uspešno rejo, zato je podeljen status izredno pomemben pri nadaljnjem razvoju kmetije. Rejcem omogoči, da plemenske živali iz zdravih rej prodajo po višji ceni, kupcem pa zagotavlja varen nakup.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2015

Pripravili: Alberta Zorko KGZS

in mag. Marjeta Ženko, KGZS-KGZ CE

Recenzija: prof. dr Jože Grom, VF

Izvedbo programa sofinancira

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Vnos gospodarskih bolezni - odgovornost rejca

Rejci, ustrezno izvajanje biovarnostnih ukrepov prepreči tudi vnos gospodarskih bolezni v rejo kot sta virusni artritis /encefalitis pri kozah (v nadaljevanju CAE) in medi visna pri ovcah (v nadaljevanju MV)

Gospodinjska ulica 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01/51 36 600, faks: 01/51 36 650
kgzs@kgzs.si, www.kgzs.si

Kaj je biovarnost

Pod pojmom biovarnost se razume izvajanje različnih ukrepov in postopkov za preprečitev vnosa različnih patogenih mikrobov v čredo in njihovega širjenja znotraj črede. Biovarnostni ukrepi so nujni tako pri kontroli bolezni kot tudi za uspešno eliminacijo bolezni.

Biovarnost se deli na:

- zunanjo biovarnost, kar pomeni preprečevanje vnosa povzročitelja v hlev
- notranja biovarnost, kar pomeni preprečevanje širjenja povzročitelja znotraj hleva

Zakon o veterinarskih merilih skladnosti (Uradni list RS št. 93/05, 90/05, 90/12, in 23/13 določa pravice in dolžnosti imetnikov živali, med katere spada tudi dolžnost varovanja živali in ljudi pred boleznimi in okužbami, ki se prenašajo med živalmi in ljudmi. Letošnjo jesen pričakujemo objavo pravilnika, ki bo imetnikom živali predpisoval pogoje za priznanje, pridobitev in vzdrževanje črede, proste lentivirusov drobnice, kamor spadata virusni artritis/encefalitis (CAE) pri kozah in maedi-visna (MV) pri ovcah.

Prenos in širjenje bolezni

Gre za kronični virusni bolezn, ki se počasi širita v tropu. Jagnjeta in kozlički se okužijo preko kolostruma in mleka, starejše koze in ovce pa preko stika s čredo. Bolezen napreduje počasi, zato klinične znake kažejo predvsem starejše živali. V čredah koz povzroča CAE 20 do 30 % smrtnost, v čredah ovc MV 10 do 20 %. V čredi se na novo okuži 5 do 10 % živali letno. Mlečnost v okuženih čredah se zmanjša za 10 do 15 %.

Klinični znaki

- Pri kozah so znaki bolezni otekli sklepi, težko hodijo, mastitis, ki se kaže kot trdo vime, živali so shujšane do kosti, neodporne, pojavijo se plodnostne motnje, pljučnica.
- Pri ovcah se pojavijo neozdravljiva obolenja pljuč, oteženo dihanje, oslabeledost, hiranje, ker se težko gibljejo, zastajajo za tropom, vnetje vimena.

Bolezen vnesemo v trop z nakupom okuženih živali, največkrat ovnov ali kozlov.

Tako pri ovcah, kot pri kozah je bolezen neozdravljiva. Bolne živali moramo izločiti iz črede, če je okužba zelo prisotna, moramo čredo zamenjati.

Pomen izvajanja biovarnostnih ukrepov

Bolezni CAE in MV spadata v t.i. gospodarske bolezni. Za preprečevanje vdora tovrstnih bolezni je odgovoren rejec sam. Predvsem kužna obolenja, še posebej nekatere nalezljive virusne bolezni - utegnejo povzročiti živalim zelo resne zdravstvene težave, rejcem pa veliko gospodarsko škodo. Kot priporočilo svetujemo ustrezno izvajanje biovarnostnih

